

Tina Harnesk (suom Leena Virtanen): Lumeenkylväjät

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Tina Harnesk (suom Leena Virtanen): Lumeenkylväjät (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/tina-harnesk-lumeenkylvajat/>)

Tina Harnesk (suom Leena Virtanen): Lumeenkylväjät

RIITTA VAISMAA – Huumoria Saamenmaan sydänmailta

On kiinnostavaa, että saamelaisilta kirjailijoilta on viime vuosina ilmestynyt esikoisteoksia etenkin ruotsiksi. Tuorein on Tina Harneskin oman suvun historiasta, tarinoista ja vaietuistakin asioista ammentava *Lumeenkylväjät*. Harneskin tapaan Jokkmokista lähtöisin on Ella-Maria Nutti, jonka *Pohjoisessa on kahvi juotu mustana* ilmestyi viime vuonna. Teokset ovat hyvin erilaiset, yhdistävä tekijä on vain kirjailijoiden lähtöseutu. Harneskin *Lumeenkylväjät* käsittelee runsaasti saamelaisuutta, kun taas Nuttin *Pohjoisessa on kahvi juotu mustana* vain sivuaa pohjoista alkuperäiskansaa.

Ann-Helén Laestadiuksen *Varkaus* ilmestyi 2022. Se ei ole varsinaisesti esikoisteos, sillä Laestadius on kirjoittanut aiemmin nuortenkirjoja. *Varkaus* käsittelee poroelinkeinoa ja saamelaisten ja ruotsalaisten rinnakkaiselon vaikeuksia. Laestadiuksen teoksen tapahtumat sijoittuvat etelämmäs kuin Harneskin ja Nuttin.

Suomeksi ilmestyi Niillas Holmbergin *Halla Helle* vuonna 2021. Se käsittelee mm. saamelsiasaktivismia ja kahden etnisen ryhmän yhteiseloja ja puhuu saamelaiskulttuurin säilymistä puolesta, ei kuitenkaan irrallaan muusta maailmasta. Holmberg on aiemmin julkaisut runoja.

Harneskin *Lumeenkylväjät* erottuu selvästi muista kepeydellään ja huumorillaan. Sympaattinen teos kuvaa kyllä saamelaisuuden katoamisen surua. Harneskin ja Nuttin teoksissa lähestymistapa on hyvin yksilökeskeinen, kun taas Laestadiuksen ja Holmbergin näkökulma on yhteiskunnallisempi. *Lumeenkylväjissä* ilo ja suru ovat koko ajan rinnakkain.

Lumeenkylväjissä on henkilöitä paljon. Keskeisimmät ovat syrjäisessä kylässä asuva vanha saamelaispariskunta. Mária on 85-vuotias, ja hän on juuri saanut tietää sairastavansa parantumattomaa syöpää. Hän ei aio alistua mihinkään hoitoihin. Hän on valmis kuolemaan, kunhan hän saisi jo melko pitkälle kehittyntä muistisairautta potevan ja yhtä vanhan miehensä Bieran hoidon kuntoon siltä varalta, jos tämä jää yksin Mária ja Bieran kuoltua.

Pariskunta on lapseton. He ovat hoitaneet elämän alkuun Bieran sisarenpojan Heaika-Jonán. Tämän äiti on riistänyt heiltä rakastetun pikkupojan ja häipynyt paikkakunnalta. Mária ja Bieran kaipaavat edelleen poikaa, jolle vanhaan saamelaistapaan kuuluisi vanhoista huolehtiminen.

Toinen pääpari ovat Kaj ja Mimmi, vasta pohjoiseen muuttanut nuori lääkäripariskunta. Mimmi on lähtöjään Suomen Tornionjokilaaksosta ja pärjää mainiosti pohjoisessa. Kaj sen sijaan on elämässään melko eksyksissä. Hän ei tiedä mitään elämänsä ensimmäisistä vuosista. Hänen äitinsä on juuri kuollut, mutta hän on eläessäänkin kieltäytynyt puhumasta esikoisensa varhaislapsuudesta. Oman taustansa tähden Kaj ei osaa suhtautua lapsiin eikä yleensä lapsuuteen. Naapurin pikkupoika Johánás on kuitenkin sinnikäs ja pakottaa Kajn ystäväkseen. Kajn ankkuri elämässä on reipas ja iloinen Mimmi.

Molempien pariskuntien keskenäisen rakkauden Harnesk kuvaa lämpimästi, lähes liikuttavasti. Onnistuneesti kirjailija myös kuvaa pienyhteisön dynamiikkaa, etenkin henkilösuhteita.

Máriddján ja Bieran kujanjuoksu kohti ratkaisua on välttämätön. Vaikka Máriddjá polttaa avaamatta niin terveydenhuollon kuin sossunkin kirjeet, aika on vanhoja vastaan. Máriddjá ei halua heidän läpeensä surkeassa kunnossa olevaan tupaansa vieraita, eniten hän pelkää sitä, että hänet ja Biera erotettasiin toisistaan. Ei auta vaikka hän järjestää pihaansa poliisit ja puolustusvoimat. Lopulta tulee pelätty sossukin. Lopputulos on kuitenkin varsin tyydyttävä.

Kajin elämän palikat järjestyvät hiljalleen. Harnesk tiputtelee kuin dekkarissa ikään pitkin matkaa vihjeitä hänen taustastaan ja yhteydestään pohjoiseen. Loppuratkaisu ei näin tule lukijalle yllätyksenä.

Toiseen todellisuuteen välistä haldi-taruston mukaisesti siirtyvä Biera on ns. Karesuvannon lappalaisia, joita Ruotsin valtio on aikanaan pakkosiirtänyt luulajansaamelaisten alueelle. Máriddjá kuuluu luulajansaamelaiseen sukuun. Tässä olisin toivonut Harneskin kertovan lisää taustatietoja. En usko ruotsalaistenkaan tuntevan eri saamelaisryhmiensä historiaa, joten kirjailijan olisi minusta pitänyt jotenkin kertoa, miksi ja miten pakkosiirto on kauan sitten tapahtunut. Onhan Karesuvannon seutu kuitenkin edelleen lappalaisaluetta.

Harneskin teoksessa kuvataan juhlallinen tilaisuus, jossa Ruotsin valtio pyytää anteeksi taannoista tapahtumaa. Siinä olisi ollut mainio mahdollisuus viitata pakkosiirron taustoihin. Ehkä kirjailija ei olisi onnistunut saamaan tähän asiaan humoristista näkökulmaa. Koko *Lumeenkylväjien* kerronta nimittäin perustuu nokkelaan tilannekomiikkaan.

Huomaan suhtautuvani *Lumeenkylväjiin* ristiriitaisesti. Luin kirjan mielelläni ja suurelta osin nautin Harneskin huumorista. En kuitenkaan voinut täysin nauttia siitä, miten välillä farssiksi yltyvä huumori tekee vanhoista saamelaisista naurunalaisia. Ei Kajkaan säästy kirjailijan sarkasmilta, mutta hän on nuorena kuitenkin jo valmiiksi voittajien puolella. Harneskin kerrontatapa muistuttaa lähes kaiken jotakin kautta huumoriksi kääntäessään mm. Arto Pasilinnan tai Miika Nousiaisen tyyliä. Kirjailija taiteilee sen rajalla, mikä on hauskaa ja mikä vaivaannuttaa. Kun nauretaan vanhoille ihmisille ja monille stereotyyppioille, valitettavasti aina ei olla rajan fiksulla puolella.

Máriddján mielikuvitus tuottaa hauskoja tapahtumia ja miellelyhtymiä. En pysty kokonaan nauttimaan vanhuksen koomisista keskusteluista puhelimesta löytyvän tekoäly Siren kanssa. Se toki kuvaa, miten vanhatkaan eivät välty nykyajan teknisiltä kommervenkeilta, mutta Sire on vähän liian kuvitteellinen. Kaikki ns. keskustelut perustuvat huvittaviin väärinymmärryksiin. Toki niissä tulevat esiin Máriddján huolet, yksinäisyys ja avuttomuus, mutta luulisin, että asiat olisi saatu esiin ilman mahdottomia kummallisuuksia – jopa hauskaasti.

Lumeenkylväjät on taitavasti suomentanut Leena Virtanen. Suomennostyössä on ollut mukana joukko muita asiantuntijoita, erityisesti saamenkielten osaajia.

Saamelainen Tina Harnesk (s. 1984) on kotoisin Jokkmokista. Hän työskentelee nykyään niin ikään Saamenmaalla Arvidsjaurissa kirjastonhoitajana ja asuu lähellä pienessä kylässä. *Lumeenkylväjät* sai Bonnierin kirjakerhon jakama Årets bok -palkinnon syyskuussa 2023.

Tina Harnesk: *Lumeenkylväjät* (Folk som sår i snö). Suom. Leena Virtanen. WSOY 2024. 358 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko

« Previous:

Bram Stoker (suom Inkeri Koskinen) :
Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia

Next:»

Anne Tyler (suom Markku Päckilä):
Kellotanssi (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/anne-tyler-kellotanssi/>)

(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

admin

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)

Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
